

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošti hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XVI.

V Ljubljani, v četrtek, dne 16. novembra 1933.

Štev. 131.

O občinskih proračunih

Po vseh občinah se sestavljajo sedaj občinski proračuni in finančni minister je tudi že izdal obširna navodila, kako se naj ti proračuni sestavijo. Ta navodila so precej obširna in zahtevajo, da je proračun sestavljen po teh načelih: da je realen, da je uravnotežen, da je enoten, popoln in pregleden. Kakor je pravilno, da je občinski in tudi vsak drugi proračun sestavljen po teh načelih, pa moramo vendar reči, da ta navodila še ne zadostujejo. So še druga važna načela, po katerih bi moral biti sestavljen vsak proračun samoupravnih teles in ki so še važnejša od zahtevanih le tehničnih.

To je predvsem načelo, da ne sme niti ena davščina škodovati produkciji. Povečanje produkcije je tudi pri sestavljanju občinskih proračunov glavna naloga in kakor hitro se katerakoli davščina poveča v tej meri, da škoduje produkciji, postane napačna. Zlasti velja to v sedanjih časih, ko gospodarska stiska že sama pritiska mnoga podjetja tako zelo, da komaj, komaj še vzdržujejo svoj obrat. To dejstvo morajo občinski proračuni upoštevati in zato bi se morale znižati davščine podjetjem zlasti onih gospodarskih panog, ki jih je kriza najbolj zadela.

Drugo temeljno načelo, po katerem bi bilo treba sestavljati vse proračune, izhaja iz prvega. Vse neproduktivne izdatke je treba skriti do najmanjše mere. Vsled vedno novih nalog, ki jih dobivajo občine, pa te dostikrat ne morejo zadostiti temu drugemu načelu niti če bi hotele. Zato je treba prenehati z vedno novim nalaganjem nalog na občine, ker so te finančno preslabše, da bi mogle te naloge izvesti.

Kadar je padla davčna moč prebivalstva na minimum, takrat ni čas za razne eksperimente, kako modernizirati občinsko upravo in jo postaviti na čim višjo tehnično stopnjo. V takšnih časih je najvažnejše to, da se izhaja s čim manjšimi izdatki in da se pri tem opravi vse najnujnejše delo. Čim manj velja sama občinska uprava, tem bolje je, pa čeprav ne bi bila vsaka tabela urejena čisto po vzorcu. Vsi ti upravni predpisi so na vse zadnje le malenkosti, ki niso niti primeroma tako važne, kakor se misli, dočim so izdatki za te malenkosti dostikrat breme, ki ga davkoplačevalci ne premorejo. V časih, v kakršnih smo danes bi bila zato umestna določba, da so posli občinske uprave le častna mesta, za katera ni dovoljena nobena posebna nagrada. Pa tudi pri vseh drugih občinskih upravnih poslih bi bilo treba gledati na to, da se izda čim manj denarja.

Je na vsak način hvalevredno, če se skuša vsako občino dvigniti v tej meri, da bi popolnoma izvrševala vse higienske, kulturne in socialne funkcije, ki jih ima moderna občina. Toda vse ob svojem času in tudi izdatki za te lepe namene so dopustni le takrat, kadar je v občini blagostanje, ki dopušča takšne izdatke. Tako je nad vse lepo, če bi bilo v vsaki občini šolsko poslopje, ki odgovarja vsem predpisom moderne pedagogike in ki je v ponos vsej občini. Toda revna vas ne more izdati milijonske vsote za šolsko poslopje in ne sme zaradi poslopja zalezati v dolgo ve. Zlasti pa se ne sme trpeti, da bi že baharija določevala velikost poslopij, kajti vsak izdatek iz baharije je očita gospodarska škoda.

Tudi pri raznih poučnih težajih je treba gledati predvsem na njih praktično vrednost. Kako naučiti ljudi, da si z domačim obrtom zaslužijo nekaj tudi takrat, kadar ni dela na polju, to je gospodarsko dobro in priporočljivo. In samo za takšne težaje se sme v današnjih časih izdajati denar.

Skratka štediti je treba na vseh koncih in krajih, zlasti pa pri upravnih stroških, ki so skoraj docela neproduktivni. Kakor si trgovec najame pomočnika šele takrat, ka-

dar daje trgovina toliko zaslužka, da zasluzi tudi za pomočnika dovolj, tako bi smele tudi občine najemati ljudi, kadar so njihovi dohodki dovolj visoki. In kakor mora trgovec odpustiti tudi edinega pomočnika, če trgovina dovolj ne nese, tako mora tudi občina odpustiti vse ne nujno potrebne ljudi, če je davčna moč občinsko padla. Je sicer to neprijetno, toda dobro gospodarstvo zahteva to in kakor veljajo gospodarska pravila za zasebna podjetja, tako veljajo tudi za občine in za javna podjetja.

Zboljšanje trg. odnošajev s Španijo

Zasluge španskega poslanika grofa Torrijosa

Zadnja »Pravda« objavila zanimiv razgovor s španskim poslanikom na našem dvoru, grofom Torrijosom, ki se je pred kratkim vrnil iz Španije, kamor je šel na oddih po šestletnem neprekinjenem bivanju v naši državi. Med drugim je izjavil španski poslanik dopisniku »Pravde«:

Kakor veste, že dolgo delam za sklenitev nove trgovinske pogodbe z vašo državo. Da bi bila ta pogodba čim hitreje sklenjena, sem sam odpotoval v Madrid, da pred odločilnimi krogi osebno zastopam upravičene jugoslovanske zahteve, ki so obsežne v zadnji notji jugoslovanske vlade.

Zalibog pa sem nalezl v Španiji na tako veliko politično zmešnjavo, kakršne že dolgo ni doživela Španija. Za časa mojega bivanja v Madridu so se trikrat spremenili zunanji ministri, da niti ne govorim o spremembah tajnikov in podtajnikov, ki so se menjali s filmsko hitrostjo. Lahko si mislite, kako težko se je bilo v tej zmešnjavi najti. Toda nisem smel izgubljati časa in zato sem se takoj po svojem prihodu v Madrid prijavil v avdienco pri ministrskem predsedniku Lerrouxu, mojem prijatelju. Ta me je dvakrat sprejel in mi obljubil vso svojo podporo, a že par dni kasneje ni bil več predsednik vlade in volilni boj, ki se je takoj nato začel, ga je tako okupiral, da mi ni mogel pomagati. Po njegovem nasvetu sem nato sklenil, da se pričnem sam boriti za sklenitev nove trgovinske pogodbe. Tako sem dvakrat branil novo pogodbo pred interministerialno komisijo in tudi pred »Pogodbeno denarno centralo«, ki jo je lani ustanovila španska vlada in kateri je dala odločilno besedo pri sklepanju trgovinskih pogodb. Največja težava je bila doseči od te centrale pristanek, da se deblokirajo jugoslovanske terjatve v približni višini 80 milijonov dinarjev. Jaz sem se tako zelo zavzemal za to stvar, da so nekaj časa v komisiji že mislili, da sem jugoslovanski, a ne španski poslanik. Prav tako so mislili tudi o našem španskem konzulu na Sušaku, ker se je tako zelo zavzemal za jugoslovansko stališče. Po dolgih pojasnjevanjih pa smo vendar dosegli, da smo komisiji dokazali, da je treba ne samo za-

Novi proračuni bi morali dati vsem podjetjem nekaj oddiha, da bi mogla spraviti zopet svoje obrate v tek, ne pa, da bi zaradi davščin morala obrate omejevati. Je to tudi v interesu občin samih, kajti tem večji bodo dohodki občin, čim bolj bodo obrati v pogonu. Od življenja zasebnega gospodarstva živi tudi občinsko gospodarstvo in ta resnica naj pri sestavi občinskih proračunov pokaže do gospodarstva ono obzirnost, brez katere gospodarstvo ne more živeti.

radi špansko-jugoslovanskega prijateljstva, temveč tudi iz moralnih razlogov osvoboditi naše stališče sprejela, a pri tem izrazila željo, da tudi Jugoslavija nekaj stori za povečanje trgovinskih odnošajev s Španijo in da poveča svoj uvoz iz Španije, kajti današnje razmerje med španskim izvozom in jugoslovanskim uvozom 15 : 15 je krivično in nezdravo.

Nova trgovinska pogodba bo nadomestila ono iz leta 1929 in se bo ozirala na vse jugoslovanske zahteve, zlasti pa se bodo z njo deblokirale jugoslovanske terjatve v višini 80 milijonov dinarjev. Dejansko bo nova pogodba popolnoma odgovarjala potrebam Jugoslavije, posluži pa naj tudi temu, da se obojestransko povečajo trgovinski odnošaji. Brez vsakega pretiravanja se more danes reči, da odvisi nadaljnji razvoj trgovinskih odnošajev med obema državama v prvi vrsti od Jugoslavije, to je od njene volje, da poveča iz Španije uvoz onih predmetov, ki jih ima Španija v izobilju in ki jih nudi pod najbolj ugodnimi pogoji. Le na ta način se bo izravnal uvoz z izvozom in s tem ustvarila možnost za še večji jugoslovanski izvoz v Španijo.

Nova trgovinska pogodba bo revidirana vsake tri mesece in vsi njeni morebitni nedostatki se bodo takoj popravili.

Z jugoslovanske strani je bil z ustanovitvijo špansko-jugoslovanskega odbora napravljen velik korak za zboljšanje medsebojnih odnošajev. Ta odbor je že začel svoje delo in nas je podpiral v stremljenju, da se sklene nova pogodba. Poleg tega je odbor določil za svojega delegata v Španiji dr. Weissenberga, ki odlično govori špansko in zelo dobro pozna španske gospodarske razmere. Dr. Weissenberg je dolžan, da odpotuje v vsako špansko mesto, kakor hitro bi se pokazala možnost, da tam z direktnimi stiki s trgovci doseže odjem za jugoslovansko blago.

Končno je izjavil poslanik grof Torrijos, da vsak hip pričakuje od zunanjega ministrstva obvestilo, da je bila v celoti sprejeta nota, ki nam jo je v imenu španske vlade predložil.

Zahtevamo pojasnilo

Odkritje »Ujedinjenega železničarja« o železničarski nabavljalni zadrugi v Ljubljani

Zadnja številka »Ujedinjenega železničarja« z dne 4. novembra objavlja na zadnji strani ob koncu lista dopis pod naslovom

»Kaj je resnice na govoricah.«

Ta dopis se glasi dobesedno takole:

»Med člani Nabavljalne zadruge (železničarske) v Ljubljani se zadnje čase vedno bolj uporno širijo vesti o nekaj preiskavah, ki so se baje izvršile od strani organov finančne kontrole radi suma prikrivanja sladkorja in moke v času, ko je bila trošarina na sladkor, odnosno davek povišan.

Baje je bila v zadnjem času zadruga, odnosno njen poslovodja celo obsojena od finančnega oblastva pod št. 8267 na globo 40.000 Din. Kot se govori, se gre za večje množine prikritnega sladkorja in moke tako v letu 1931 in 1932.

Ker sede v vodstvu zadruge vendar najbolj izmed zvezarjev, katerih prepričanje je znano prav vsem, ne moremo verovati takim govoricam, da bi se v taki zadrugi zamoglo oškodovati drž. blagajno ter pričakujemo vsled tega, da bo vodstvo Nabavljalne zadruge obvestilo vse člane, kaj je na stvari, da ne bi trpel ugled zadruge.

Zadrukar.

Tako dopis v »Ujedinjenem železničarju«.

Tudi mi ne moremo verjeti, da bi mogle resnične biti te govorice, ki jih omenja dopis, kajti bilo bi že več ko nezaslišano, če bi zadruga državnih nameščenecov pri vseh ogromnih privilegijih, ki jih ji poklanja država, še na tak način hotela oškodovati državno blagajno. Zato pričakujemo, da bo Nabavljalna zadruga železničarjev ustregla želji »Zadrukarja« in obvestila

svoje člane, kaj je resnice na vseh teh neverjetnih govoricah.

A ne samo svoje člane, temveč tudi javnost mora obvestiti Nabavljalna zadruga. Prvič zato, ker je bilo vprašanje javno postavljeno, drugič in v glavnem pa zato, ker uživa Nabavljalna zadruga železničarjev tako ogromne privilegije, da je dolžna tudi javnosti polagati račun o svojem delovanju. In če se pojavi v javnosti takšno vprašanje, kakor ga stavlja »Ujedinjeni železničar«, potem bi moralo vodstvo Nabavljalne zadruge kar samo od sebe in takoj z dokazi demantirati takšne govorice in razložiti, kako so mogle sploh nastati. Pričakujemo zato, da bomo mogli že v kratkem sporočiti svojim bralcem, da so bile v »Ujedinjenem železničarju« omenjene govorice brez podlage.

Apelirati pa moramo tudi na finančno kontrolo, da pove, če so v dopisu omenjene govorice le količjak utemeljene. Zato si dovoljujemo vprašati finančno kontrolo:

Ali je bil kdo obsojen na 40.000 Din globe zaradi večje množine prikritnega sladkorja.

O čem govori akt št. 8267? Ali je bil sploh izdan kak takšen akt.

Zahtevamo v tej stvari javno in neprikrito besedo, ker v nasprotnem primeru ne bi bilo mogoče preprečiti, da bi ljudje vendarle verjeli v dopisu »Ujedinjenega železničarja« omenjenim govoricam.

Zato z besedo na dan, ker vsak molk na to vprašanje bi bil napačen in bi že mogel postati molk, ki pomeni priznanje.

Konferenca zastopnikov vseh trg. ind. zbornic

V dvorani Industrijskega doma v Beogradu je bila te dni konferenca zastopnikov vseh trgovsko-industrijskih zbornic v državi.

Prva točka dnevnega reda konference je bila novi zakonski načrt o razdvojitvi kmeta. Zastopniki zbornic so izrazili svoje zadovoljstvo nad izjavo predsednika vlade v narodni skupščini, da se morajo pri izdaji tega novega zakona upoštevati tudi interesi drugih stanov, da ne bi bila oškodovana niti ena panoga gospodarstva. Še enkrat so povdarili medsebojno interesno skupnost vseh gospodarskih panog in izrazili svoje pričakovanje, da se bo vodil račun o tej skupnosti, zlasti še, ker je tako trgovina ko industrija v zelo težavnih kreditnih razmerah.

Nato se je razpravljalo o uvedbi tehtarine v vsej državi. Zastopniki vseh zbornic so bili soglasnega mnenja, da je treba to namero odkloniti in zahtevati, da se ta že davno zastareli zakon odpravi. Vsi razlogi, ki so leta 1896 zahtevali uvedbo takšnega zakona, so danes že odpadli in bil bi pravi anahronizem, če bi se uvedla tehtarina v letu 1933, ko je povsod dovolj prekontroliranih tehtnic. Da bi pa pobirale občine tehtarino tudi od blaga, ki ga niti ne tehtajo, bi bil nesmisel, ker je duh zakona ta, da se plača samo usluga. Če pa se blago ne tehta, tudi ni usluge.

Tretja točka dnevnega reda so bili davki. Govorilo se je o državnih davščinah in posebno še o samoupravnih. Dosežen je bil sporazum, da vse zbornice na isti način zberejo podatke o davkih in da se ti primerjajo in nato prouče rezultati teh primerov.

Nato se je razpravljalo o trgovinskih pogodbah, ki so posebno v zadnjem času vedno bolj na dnevnem redu. Sklenjeno je bilo, da se napravi načrt o medzbornični organizaciji za pripravljala dela za trgovinske pogodbe.

Govorilo se je tudi o sodelovanju zbornic pri gospodarskih posvetovanjih držav Male antante. Nato so odšli zastopniki zbornic k ministru za trgovino in industrijo, ki je sprejel vse nad vse prisrčno in jih zadržal v daljšem razgovoru, tekem katerega so mu zastopniki zbornic razložili vse svoje težnje in zahteve.

Uvažujte!

Brez vsakega dvoma je posebne važnosti za razvoj trgovine razmerje med gospodarjem in njegovimi nastavljenici. Kadar sta drug z drugim zadovoljna, tedaj trgovec lažje računa z boljšim uspehom.

Nastavljenec se mora truditi, da zadovoljuje željam svojega gospodarja, da posveča vse svoje moči koristim svojega delodajalca, da vestno izpolnjuje svoje dolžnosti.

Delodajalec pa mora biti svojemu sotrudniku naklonjen in dobrohoten.

Trgovec in sotrudnik sta navezana drug na drugega. Trgovec ne more biti brez sotrudnika, ta pa zopet more dobiti primerno službo le v napredujoči trgovini. Plača naj bo tolikšna, da more z njo redno sotrudnik izhajati. Marsikateri gospodar je sam kriv, če nastavljenici niso povsem zanesljivi. Sila je hušja od moralne zavesti.

Vsakemu nastavljenecu se naj s početka da kaj manj, ko pa se ugotovi, da je poraben in dober, se naj primakne, ne da bi moral sam prositi za to. Taka nepričakovana povišica zelo ugodno vpliva na delavnost nastavljenca.

Naj se ne poizveduje pri prejšnjem gospodarju, kakšen je bil nastavljenec, ker se tudi ne more verjeti vsaki informaciji. Ni namreč vsaka informacija tudi verodostojna.

Nastavljenca nikakor ne priporočajo pogoste službe. Danes se sicer vsak potruži, da obdrži svoje mesto, ker je hudo težka za službo, ali vseeno se službe menjavajo.

Pa tudi trditi ni v korist, če preveč menjuje svoje nastavljence. Odjemalci radi vidijo v trgovini znane obraze in tudi starejših nastavljenec, katerim bolj zaupajo, kot pa neizkušenim mladičem. Tu naj vpletemo, kar sem sam opazoval. Stranka postaja nezaupna in nestrpna zlasti, če mlad sotrudnik obrača kak predmet, da ne ve, ne kod ne kam ž njim in se žalostno ozira po pomoči. Takšen uslužbenec ne prodaja stranka rajši odide brez nakupa, če ne priškoči na pomoč izkušen sotrudnik. Da bi še neizkušen pomočnik ne kvaril razpoloženosti stranke, naj mu bo naročeno, da

takoj poprosi starejšega in izkušenejšega tovariša za pomoč, če se sam ne spozna, ali če ne ve cene kakšnemu predmetu in ta ni napisana.

Trgovec dela le v svojo korist, če ima v službi dobre in izvežbane sotrudnike. Starejši sotrudniki so sicer dražji, ali zato pa tudi z večjo resnostjo in izkušnostjo gledajo na koristi trgovine.

Omenil sem že, da prostovoljno povišanje vzpodbuja delavne in sposobne nastavljence. Ali vpliva tudi na nastavljence brez stremljenja navzgor?

Neprijaznost z nastavljenici je neumestna. Naj se ne graja nastavljenca pred drugimi nastavljenici, še manj pa pred strankami, ker to odbija stranke, posebno finejše, za sotrudnika pa je ponižujoče in ubija samozavest. Če mu je treba kaj povedati, se mu to pove v pisarni med štirimi očmi. Robantenje po trgovini dokazuje slabo vzgojo robantača.

Vplivati se mora na nastavljence, da bodo varčevali. Kljub nezaupanju v razne denarne zavode se lahko varno nalaga denar tudi danes. Varčen nastavljenec je sposobnejši za delo.

Trgovec dela za svoje koristi, če daje nastavljenecem strokovne časopise in strokovne knjige v čitanje. Seveda se mora trgovec prepričevati, če so nastavljenici tudi knjige prečitali.

Se nekaj moram navesti. Kljub vsej pozornosti se dobijo tudi nekateri, ki niso povsem zanesljivi. Ako se sumi, da kateri nastavljenec ni povsem pošten, se ta sumnja ne sme kratkoma izreči, ker se lahko zadene nedolžnega, ki bi ga taka sumnja hudo bolela. Potrebna je velika previdnost. Če se ugotovi z vso gotovostjo nezanesljivost, tedaj obstoja izbira, da se zadeva izroči sodišču ali pa se uredi na tihiem. Mnogokrat zadostuje resen opomin in opozoritev, s katero se marsikateri spravi na pravilno pot poštenja in zanesljivosti. Mnogokrat je kriva mladostna lahkomiselnost zablode, ne pa zlobnost in pokvarjenost.

Nova uprava Pokojninskega zavoda

V nedeljo, dne 12. t. m. je potekel rok za vlaganje kandidatnih list. Ker je bila vložena tako za skupino delodajalcev, ko delojemalcev le ena lista, je bila ta proglašena za izvoljeno, kakor določa zakon. Novo izvoljena uprava izvoli iz svoje srede načelstvo, ki šteje 2 podpredsednika in 10 članov. Po en podpredsednik in 5 članov so iz skupine delodajalcev ter delojemalcev. Načelstvo pa izvoli ožji upravni odbor, v katerem so poleg predsednika (sedaj dr. Baltić), ki ga imenuje minister za socialno politiko za prihodnjih pet let, še oba podpredsednika in po dva delegata delodajalcev in delojemalcev.

Kot delegati za dobo prihodnjih pet let so bili izvoljeni:

ZASTOPNIKI DELODAJALCEV

I. skupina: denarni zavodi

Delegati:

Kralj Anton, prokurist Zadrugne zveze, Ljubljana, dr. Rekar Ernest, podpredsednik Ljubljanske kreditne banke, Ljubljana, dr. Dermastija Josip, upravni svetnik Zadrugne gospodarske banke, Ljubljana, Trček Franc, ravnatelj Zveze slov. zadrug, Ljubljana, Doko Pavao, ravnatelj Gospodarske štedionice, Split.

Namestniki:

Cestnik Anton, načelnik Ljudske posojilnice, Celje, Vrcan Juraj, direktor Pučke trgovinske banke, Split, Jerič Fran, ravnatelj Ljudske posojilnice, Celje, dr. Lajovic Ladislav, ravnatelj Zavarovalnice »Triglava«, Ljubljana, Kršulj Bartol, dirigent Zadrugne gospodarske banke, Split.

II. Skupina: trgovina in spedicija

Delegati:

Kavčič Josip, predsednik Zveze trgovskih združenj, Ljubljana, Gregorc Ivan, načelnik Ljubljanskega združenja trgovcev, trgovec, Ljubljana, Soss Karl, trgovec, Ljubljana, Pintar Ferdo, veletrgovec, Maribor, Sušnik Alojzij, železninar, Ljubljana, Kocmur Alojzij, ravnatelj I. del. kons. društva, Ljubljana, Aljinovič Frano, veletržec, Split, Rismundo Lujko, Jadranska plovdba d. d., dr. Račić Stefan, Dubrovačka plovdba d. d. Dubrovnik, dr. Gjunio Rudolf, Brodarsko A. D., Boka, Kotor.

Namestniki:

Smrkolj Albin, trgovec, Ljubljana, Čebin Domink, trgovec, Ljubljana, Razinger Raj-

ko, špediter, Ljubljana, Oset Miloš, trgovec, Maribor, Dobovičnik Franc, trgovec, Celje, Hren Ignacij, trgovski družabnik, Logatec, Bonačič Jerko, trgovski družabnik, Split, Ilč Gaston, trgovski družabnik, Split, Glavič Tomo, Dubrovačka plovdba d. d., Dubrovnik, Lušič Andrija, trgovec, Šibenik.

III. skupina: rudarstvo in kovinarstvo

Delegati:

Dr. Obersnel Maks, prokurist K. I. D., Jesenice, dr. Vrhunec Vinko, direktor TPD, Ljubljana, Jovan Janko, upravni svetnik KID, Ljubljana, dr. Vjekoslav Lavš, predsednik »Rude« d. d., Split.

Namestniki:

Twedy Egon, prokurist KID, Jesenice, Operman Branko, prokurist »Titan« d. d., Kamnik, Djinovski Ljubomir, član uprave Strojnih tovarn in livarn d. d., Ljubljana, Ferič Marin, solastnik tvor. cementa, Split.

IV. skupina: ostale industrije in obrti

Delegati:

Krejši Anton, ravnatelj tvor. za dušik, Ruše, Čuč Karl, ravnatelj Jugoslovanske tiskarne, Ljubljana, Ribnikar Adolf, predsednik Delniške tiskarne, Ljubljana, Golobanc Konrad, stavbnik, Celje, Vidmar Stane, tovarnar, Ljubljana, Sirc Franjo, tovarnar, Kranj, Knez Zdenko, upravni svetnik Združenih opekarn d. d., Ljubljana, dr. Kalan Ernest, član uprave Zvezne tiskarne, Celje, Prepeluh Albin, predsednik Blasnikovih nasl. d. d., Ljubljana, Dečman Anton, tovarnar, Ljubljana, inž. Lenarčič Milan, industrialec, Ribnica na Pohorju, dr. Bulat Tomislav, cementarna »Dalmacija«, Split.

Namestniki:

Inž. Dračar Oskar, solastnik tvornice »Zlatorog«, Maribor, inž. Remec Vladimir, industrialec, Ljubljana, Naglas Viktor, tovarnar, Ljubljana, Martinčič Avgust, ključavničarstvo, Ljubljana, Kustar Avgust, ravnatelj »Peko«, Tržič, Smolčič Vlado, poslovođa »Dalme« d. d., Split, Znidaršič Anton, poslovođa in družabnik »Pekate« Ljubljana, Hajnrihar Franc ml., industrialec, Škofja Loka, Birola Gvidon, lastnik apnenice, Zagorje, Dekleva Josip, član uprave »Mautner« d. d., Zagreb, Kalin Savel, lastnik tovarne usnja, Mokronog, dr. Vučetič Marin, uprav. svetn. »Portland-cementa«, Split.

V. skupina: vsi ostali poklici

Delegati:

Dr. Kuhar Andrej, javni notar, Avsenek Ivan, član konsorcija »Slovenca«, dr. Lipold Franc, mestni župan in odvetnik, Maribor, dr. Adlešič Juro, odvetnik, Ljubljana, dr. Gospodnetič Franjo, odvetnik, Supetar-Split, dr. Jereb Peter, javni notar, Radeče, mag. pharm. Bakarčič Gvido, lekarnar, Ljubljana, dr. Leskovar Josip, odvetnik, Maribor.

Namestniki:

Kukovec Vinko, župan, Celje-okolica, dr. Žitko Stanislav, odvetnik, Ljubljana, dr. Novak Franc, odvetnik, Ljubljana, dr. Žvokelj Dominik, odvetnik, Kamnik, Rebek Josip, podpredsednik UZD, Ljubljana, dr. Bartol Anton, javni notar, Maribor, mag. pharm. Posavec Andro, lekarnar, Celje, dr. Mohorič Jakob, odvetnik, Ljubljana.

(Imena delegatov delodajalcev priobčimo prihodnjič.)

Adria prašek je boljši

Napačna reklama

V zadnjem času se opaža, da dela naša monopolska uprava veliko reklamo za svoje cigarete — v naši državi. Posebno z vneto propagira najboljšo in najdražje cigarete, kakor »Drina« in »Vardar«, od katerih ena velja 50 par.

Mislimo, da je ta reklama monopolske uprave, pa naj bi bila sama na sebi še tako posrečena, čisto odveč in le nepotrebno zapravljanje, če se vrši ta reklama v mejah naše države. Kajti, kaj je treba reklame za monopolske izdelke, saj drugih sploh ni mogoče prodajati v državi. Če monopolska uprava dela ali ne dela reklame za svoje cigarete v državi, jih bo prodala enako veliko. To je tudi že statistično dokazano, če je že tudi ta dokaz potreben. Ko ni delala monopolska uprava še prav nobene reklame za svoje izdelke, je prodala mnogo več cigaret, ko danes, ko dela reklamo in ko se je naučila tudi že prodajati cigarete v prikupnih zavojčkih. In da se še bolj vidi vsa ta nepotrebnost notranje reklame, moramo še dodati, da se danes manj pokadi v Jugoslaviji ko pred petnajstimi leti, pa čeprav ima danes Jugoslavija za 2 milijona prebivalcev več.

A stvar je v tem, da ljudje nimajo denarja za cigarete in da zato vedno bolj pada konzum dražjih cigaret, večja pa se konzum najcenejših vrst. In dokler se ne bo kupna moč prebivalstva povečala, tako dolgo ljudje tudi ne bodo kadili dražjih cigaret v večji meri, pa naj monopolska uprava tudi v filmih kaže, kako imenitno se kade »Vardar« in »Drina« cigarete. Reveži bodo veseli, če bodo imeli denar za najslabše cigarete.

Čisto nekaj drugega pa je, če bi delala monopolska uprava izven države reklamo za svoje tobačne izdelke. Tu bi imela reklama smisel, ker morajo tu njeni izdelki prosto konkurirati z drugimi. Tu bi bila reklama umestna, tu bi mogla povečati konzum.

A ta reklama bi bila tudi potrebna, ker ne samo v Jugoslaviji, temveč tudi v drugih državah imajo preveč tobaka. Tako ne vedo na Bolgarskem, kam s tobakom, tako se tudi na Madjarskem kopičijo vedno bolj zaloge tobaka. Letos je pridelala Madjarska 36 milijonov kg tobaka, a ga je doma porabila le 63, izvozila v tujino pa 5 milijonov kg. Že lansko leto pa ji je ostalo 25 milijonov kil in s preostanki iz drugih let ima danes Madjarska 80 milijonov kil neprodanega tobaka. Sedaj se Madjarska trudi, da proda ta tobak v Francijo in listi poročajo, da potekajo tozadevna pogajanja uspešno.

Tu naj poseže vmes naša monopolska uprava in ne samo z reklamo za svoje izdelke, temveč tudi s primerno propagando pouči francoskega kadilca, kako dela proti sebi, če kupuje madjarski tobak mesto jugoslovanskega. In ta propaganda bi bila tem lažje uspešna, ker je jugoslovanski tobak neprimerno boljši od madjarskega in bi bila jugoslovanska propaganda tudi stvarno utemeljena.

Reklama doma pa je čisto odveč in nič drugega ko zapravljanje denarja, ki ga pa menda niti monopolska uprava nima preveč. Zato naj se ta reklama neha, ker je vendar edinstven primer, da kdo izdaja denar za reklamo blaga, ki je sploh brez konkurence.

Adria prašek je boljši

Po svetu

Rumunski kralj je imenoval kralja Aleksandra za maršala rumunske vojske z oznamom na njegove izredne vojaške vrline in delo za okrepitev bratstva med obema narodoma.

Poljsko-jugoslovansko društvo je bilo ustanovljeno v Vilni.

Sofijski trgovci so priredili velik protestni shod, na katerem so zahtevali, da se izda zakon o razdolžitvi. Ta zakon pa se mora nanašati na vse stanove in na vse denarne zavode. Dolgovci pa se ne smeje kar odpisati, temveč mora vsak dolжник svoj dolg poravnati.

Večja skupina bolgarskih trgovcev obišče decembra meseca sovjetsko Rusijo. Bolgarska vlada je že dovolila ta obisk.

Okoli 30 višjih bolgarskih oficirjev, med njimi 7 generalov je bilo nepričakovano upokojenih. Soc. poslanec Nejkov je vsled tega vložil interpelacijo na vojnega ministra.

Pri zadnjih občinskih volitvah v Bolgariji so po izjavi bolgarskega notranjega ministra dobili največ glasov v mestih demokrati, potem cankovisti in na tretjem mestu so komunisti. Na deželi pa so na prvem mestu zemljoradniki, na drugem demokrati, na 3. cankovisti in na 4. komunisti.

Novo rumunsko vlado je sestavil liberalec Duca. Zunanji minister je še naprej Titulescu, finančno ministrstvo pa je prevzel Konstantin Brătianu. Vsi ministri pripadajo liberalni stranki.

Češkoslovaški parlament je sprejel novo k pooblastilnemu zakonu in dodal določbo, ki prepoveduje, da ne sme biti v izvršilnih določbah nič, kar ni vsebovalo prislilna odredba vlade. Nemški poslanci so v debati s priznanjem konstatirali, da se je vlada le v neznatni meri poslužila njej danih polnomočij.

Zunanji minister Bonecour je imel velik ekspezo v parlamentu in dejal, da se je izvršila v Nemčiji revolucija, ki je zdrobila sile, ki so bile za politiko zblizanja. Nemčija se neprestano oborožuje, kar mora razburjati njene sosedje. Vseeno pa je Francija pripravljena za sporazum, kot uporaba čl. 213 Versajske pogodbe (določbe o sankcijah) ne bi odtehtala koristi, ki bi jih dala splošna razorožitev. Zato je Francija za nadaljevanje razorožitvenih pogajanj.

Glede gospodarske reorganizacije Polonavja je dejal Bonecour koncem svojega ekspezeja, da je prišlo do zblizanja med Francijo in Italijo.

Henderson namerava odstopiti, ker je obupal, da bi bilo mogoče rešiti razorožitveno konferenco.

MacDonald je izjavil, da bo angleška vlada skušala pridobiti Nemčijo za sodelovanje v razorožitvenem vprašanju. To se morda ne bi reševalo v Zenevi. Vendar pa je Anglija še naprej za Društvo narodov.

Angleški parlament je izrekel vladi po debati o razorožitvenem vprašanju zaupnico s 409 proti 54 glasovom.

Hitler namerava baje poslati posebne odposlance v Rim, Pariz in London, ki bi sporočili zahteve nove Hitlerjeve Nemčije. Med drugim zahteva Nemčija: Popolno enakopravnost. Če se vse države razorože, se razoroži tudi Nemčija, sicer pa se Nemčija oboroži tako ko druge države. Posarje in nekaj kolonij se vrne Nemčiji, glede Avstrije pa ima proste roke.

Francoski tisk označuje te zahteve kot smešne, vendar pa velik del listov piše, da ni sedaj drugega izhoda ko direktn sporazum med Nemčijo in Francijo.

Poloficialna avstrijska »Politische Korrespondenz« piše v svojem komentarju o nemških volitvah, da Hitler ne bi dobil niti 50% glasov, če bi bile volitve svobodne. Posebno v delavskih vrstah da je odpor proti nar. socialistom vedno večji.

Nemški volivci so šli na volišče prav tako, kakor vojaški zavezanci, kadar jih kličejo pod zastavo. Nedeljske nemške volitve so dokazale, da je ves nemški narod objela vojna psiha in da so Nemci pripravljeni na Hitlerjev poziv iti tudi na vojno. Tako se splošno tolmači veliki volivni uspeh Hitlerja.

Japonsko zunanje ministrstvo je izdalo komunikate, v katerem priznava veliko nevarnost, da pride med Japonsko in Rusijo do vojne. Pri tem se sklicuje na navodilo vrhovnega sovjetskega sveta vrhovnemu poveljniku rdeče armade na Daljnem Vzhodu, da naj bo pripravljen na vojno.

Denarstvo

STANJE SRBSKIH BANK

Dne 31. decembra je bilo stanje srbskih bank (razen beograjskih) to: (od skupno 249 denarnih zavodov podatki za 221; vse številke v milijonih dinarjev):

Na aktivni strani: blagajna 34,3, eskont 891,7, tekoči računi in depoziti 441,3, razlika na tečaju drž. papirjev 6,6, industrijska podjetja, blago in pohištvo 74,2, nepremičnine 80,1, vrednostni papirji 90,3, razne aktive 17, izguba 9,9.

Na pasivni strani: vplačane glavnice 413,8, razni fond 144,7, vloge 774,3, upniki in reeskont 282,5, razne pasive 24, dobiček 6,2.

STANJE BEOGRAJSKIH BANK

Po stanju 63 denarnih zavodov od skupno 72. Vse številke v milijonih Din.

Na aktivni strani: Blagajne 104,5, eskont 680,2, tek. računi in depoziti 2.064,9, razlike tečaja drž. vrednostnih papirjev 6,5, industrijska podjetja, blago in pohištvo 91, nepremičnine 294,5, vrednostni papirji 318,7, razne aktive 6, izgube 21,5.

Na pasivni strani: vplačane glavnice 1.523,3, razni fond 263,2, vloge 664,2, upniki in reeskont 1.041,1, razne pasive 38,8 in dobički 63,5 milijonov Din.

(Obe statistiki po podatkih »Pravde«.)

PREDLOGI ZA SANACIJO ČESKOSLOVAŠKEGA DENARNIŠTVA

Na seji zbornice v Liberecu so se sklenili ti predlogi: Vlada naj bi ustanovila vmesne zavode za vse posamezne skupine denarnih zavodov. Ti zavodi naj bi delovali kot žiro-centrale in izravnalni zavodi za terjatve. Z vlogami naj bi vlada podpirala te zavode. Zato naj se tudi izvede sanacija Osrednje banke nemških hranilnic, ker je ta vmesni zavod za nemške hranilnice odločilnega pomena. V kolikor ne bi mogli vmesni zavodi izvesti mobilizacije hipotekarnih terjatev, naj bi to pospeševala vlada na ta način, da bi dovolila vsaj določenim skupinam denarnih zavodov izdajo hipotekarnih zastavnih listov. Obstojem emisijskih hranilnic naj bi se dovolilo obtok zastavnih listov povečati tudi z izdajo zastavnih listov na cedirane hipoteke. Potrebna je nadalje mobilizacija terjatev denarnih zavodov, ki jih imajo do samoupravnih teles. Lombardiranje drž. papirjev po Narodni banki naj se olajša in poceni.

Adria prašek je boljši

Pojemalni denar je dovolila Avstrijska narodna banka občini Lilienthal v Nižji Avstriji. Z udeležbo občine je bila ustanovljena zadruha, ki izdaja članom nakupna pisma, ki služijo namestu gotovine. Da ohranijo ta pisma veljavo, je treba vsak mesec prilepiti na pismo znamko v višini 1 odstotka nominalne vrednosti pisma. S tem je zajamčen hiter obtok teh pisem.

Pri združitvi podružnic D. D. bank, Commerz-banke in Dresdner banke v Nemčiji bo odpravljenih 22 podružnic teh bank v raznih večjih ali manjših mestih.

Od vseh depozitov švicarskih bank odpade ena petina na francoski kapital.

Vloge v ameriških bankah so se v preteklem tednu zmanjšale za 150 milijonov dolarjev, kar spravljajo v zvezo z begom kapitala iz Amerike.

U. S. A. imajo v Argentini zamrzlih terjatev za 100 milijonov dolarjev. U. S. A. predlagajo, da se spremene te terjatve v 20letno posojilo, ki bi se obrestovalo po 4 %.

Centralno banko nameravajo ustanoviti v Kanadi po vzoru Angleške banke.

KER SE NE BRIGAMO ZA SVOJE IZSELJENCE

»Privredni pregled« poroča: Ameriški listi so pred kratkim objavili vest, da je umrl Stevan Jurišić, ki je bil rojen v Šabcu, ki pa je živel v Ameriki, kjer se je tudi poročil z Amerikanko. V mladih letih se je bavil Jurišić s prodajo preprog v raznih deželah, pozneje pa se je naselil v Hamburgu, kjer se je tudi oženil. Sedaj objavljajo listi, da je žena pokojnega Jurišića zapustila deset milijonov dinarjev, ki pripadejo ameriški državi, ker se je dognalo, da ni imel Jurišić nobenega sorodnika več v Šabcu. — Ne brigamo se za svoje rojake v tujini, kar pa je velika napaka, kakor dokazuje Jurišićev primer in nešteto drugih. A mogli bi svoje izseljence uporabiti tudi za prodajo naših domačih pridelkov in izdelkov.

Gospodarska kriza in tiskarstvo

Pod tem naslovom je objavil zadnji »Faktorski glasnik« zanimiv članek, v katerem poroča, kako je gospodarska kriza zelo prizadela tudi tiskarski obrt. Pred vojno je bila tiskarna zmerno lukrativno podjetje; v prvih povojnih letih je doživelo tiskarstvo velik razmah, ki pa je trajal le malo časa in nato je sledilo nazadovanje. Danes ni več mogoče govoriti o razcvetu tiskarskega obrta in brezposelnost v tiskarski stroki vedno bolj narašča. Zakaj je nastal ta preobrat?

V vseh srednjeevropskih deželah so bile pred vojno tiskarne dobro zaposlene in tako tudi tiskarne v naših deželah. V začetku svetovne vojne pa je zaposlenost mahoma padla in kljub temu, da je bila polovica tiskarjev poklicana v vojaško službo, niso imele tiskarne dovolj dela za trajno zaposlitev osebja. Do konca vojne so se gospodarske razmere nekoliko ustalile in tiskarne so imele več dela.

Popoln preobrat pa je nastal po koncu vojne. Tiskarne so dobile toliko dela, da ga že skoraj niso mogle zmagovati. Takrat ni bilo treba vsako delo skalkulirati na najnižjo ceno, temveč so se oddajala dela brez dolgih pogajanj in naročnik je bil vesel, če je bilo naročeno delo v zaželenem času izvršeno. Bila je takrat zlata doba za jugoslovanske tiskarne. Konjunktura je bila na višku in povsod se je delalo s polno paro. Nasprotno pa je bilo v Avstriji, kjer je konjunktura padla na ničlo in se je začela brezposelnost.

Toda že takrat so nekateri svarili, da se ne sme preveč zaupati tej nenavadni konjunkturi. Ti so začeli opominjati na posledice, ki morajo nastati, če bi naročila padla in svareče so spraševali: kaj bo potem z vsemi novimi tiskarnami in vsemi novimi stroji! In ti opomini so se izkazali kot pravilni. Naročila so se manjšala in če je bilo pred nekoliko leti še glavno vprašanje, kako naročila izvršiti, je bilo sedaj glavno vprašanje, kje naročila dobiti. Tako je danes. Dovolj je strojev, dovolj drugih pripomočkov, dovolj strokovnega osebja, manjka pa naročila. Da bi zaposlili tiskarnar osebje, da s težkim denarjem nabavljene stroje vsaj deloma amortizira, je šel s cenami navzdol in pričela se je ostra konkurenca, katere preje skoraj ni bilo. Ni se niti čuditi, če je ta mestoma postala tudi umazana.

Je sicer bolje, da so se cene prilagodile zmanjšani kupni moči prebivalstva in bolj je, da se vsaj nekaj zasluži in vsaj v manjši meri zaposli osebje, ko pa da naročila popolnoma prenehajo. Toda prav tako je jasno, da se mora ohraniti neki standard in da se ne more iti s cenami ta-

ko zelo navzdol, da bi te krile komaj stroške za papir in delo, ne preostalo pa bi nič za amortizacijo strojev. Pri tako nizkih cenah bi postalo vse delo že brezplodno in tako postopanje bi bilo že umazana konkurenca.

Glavni vzrok slabe konjunkturo v naši državi je v preobilen novih grafičnih podjetij. Zagreb je imel na primer pred vojno 20 grafičnih podjetij, danes jih ima 60. Ta porast ni v nobenem razmerju s porastom Zagreba, pa čeprav se je mesto zelo povečalo. Nič bolje ni v Beogradu. Ljubljana sicer ni dobila mnogo novih tiskarn, zato pa se je kapaciteta vseh tiskarn nad vse povečala. Stroji se ne morejo popolnoma izkoristiti in posledica tega je, da se naloženi kapital ne izkorišča v zadostni meri. Kapital ne cirkulira in posledica je mrtvilo.

Pred vojno so bile tiskarne še zelo neracionalno urejene, sedaj pa je v vseh tiskarnah uvedena racionalizacija in tvornost je povečana, številčna uporaba delovne sile pa zmanjšana. Povsod je več izdelkov in manj delovnih moči. Kljub večji produkciji se je zato brezposelnost povečala. Ne bo drugega izhoda, kakor da se z zmanjšanjem delovnega časa pritegnejo sedaj brezposelni grafični delavci k delu in da s tem naraste kupna moč prebivalstva, polovno življenje pa se oživi.

V drugih državah ni položaj tiskarn nič boljši, temveč še znatno slabši. Avstrija ima namreč ogromen kader brezposelnih grafičkov, na Češkoslovaškem pride na vsakega tretjega zaposlenega en brezposelni grafik. Vsled Hitlerjevega nastopa proti svobodnemu tisku je tiskarstvo v Nemčiji v skoraj obupnem položaju. Le v Franciji so vsled urejenih razmer tiskarne dobro zaposlene.

V naši državi je zavzela brezposelnost v grafični stroki že velikanski obseg. Deloma je vzrok tudi v tem, ker smatra preprost človek tiskarne za luksuz, brez katerih je tudi mogoče izhajati. Za procvit tiskarske stroke je zato potrebno tudi gotovo blagostanje naroda.

Vendar pa je smatrati današnji zastoj le za prehodni pojav. Če primerjamo, kaj še vse proizvajajo tiskarne v mali Avstriji in kako malo se še proizvaja pri nas, potem je jasno, da more tiskarska stroka v naši državi doživeti še velik razmah. Saj ima samo Dunaj več tiskarskega osebja, ko vsa Jugoslavija. Je pa odvisen razvoj tiskarskega obrta od splošnega razvoja kulture. Perspektive torej nikakor niso obupne, ampak se v optimističnem nastrojenju pokaže celo rožnate, v skrajno slabem primeru pa vsaj povoljne.

30 MILIJONOV ZA JAVNA DELA V HRVATSKEM PRIMORJU

Zastopnik zagrebške banske uprave in ravnatelj Zveze za pospeševanje tujkega prometa sta odpotovala v vsa kopališča mesta Hrvatskega Primorja, da pregledata, katera javna dela bi bilo treba izvršiti, da se pomaga revnemu prebivalstvu, obenem pa ustvarijo boljši pogoji za tujski promet. Po poročilu, ki sta ga oba podala na posebni konferenci, je izjavil ban dr. Perović, da se bo izdalo za javna dela v Hrvatskem Primorju 30 milijonov dinarjev. Ta vsota se bo izdala še to zimo.

ZBOLJŠANJE AVSTRIJSKE PLAČILNE BILANCE

Vsled dolarjevega padca so se zelo znižali avstrijski izdatki za tuje dolgove. Obenem pa se je zboljšala tudi trgovinska bilanca in je uvoz nazadoval po vrednosti za 26%, uvoz pa se povečal za 6%. Pasivni saldo plačilne bilance ne bo znašal več ko 400 milijonov, in bo čisto izravnano z dohodki tujkega prometa, tranzitom in drugimi dohodki v višini 450 milijonov šilingov.

OBČNI ZBORI

Izredni občni zbor delegatov Pokojniškega zavoda za nameščence v Ljubljani bo v ponedeljek, dne 18. decembra ob 15. v sejni dvorani magistrata. Na dnevnem redu je volitev načelstva, razsodišča in preglednikov ter poročilo predsednika.

Kranjska industrijska družba v Ljubljani ima 64. redno glavno skupščino v torek, dne 28. novembra ob 18. v prostorih Kreditnega društva za trgovino in industrijo. Delnice je založiti najkasneje do včetega 21. novembra.

Prvi občni zbor »Zaščite«, r. z. z. o. z., bo v nedeljo, dne 26. novembra ob 9. v palači »Grafike«, Masarykova cesta 14/II.

Zunanja trgovina

ITALIJANSKA TRGOVINSKA BILANCA SE JE ZBOLJŠALA

Po italijanskih podatkih je znašal italijanski uvoz v prvih desetih mesecih tega leta po vrednosti 6.132 milijonov lir, dočim je v istem času znašal izvoz 4.993 milijonov lir. Italijanska trgovinska bilanca je bila v prvih desetih mesecih pasivna za 1.139 milijonov lir. Lani je znašala pasivnost italijanske trgovinske bilance 1.292 milijonov lir in se je torej letos pasivnost znatno zmanjšala.

TRGOVINSKI ODNOSAJI POLJSKE Z ITALIJO

Med Poljsko in Italijo je bil sklenjen sporazum, po katerem so se italijanske železnice obvezale, da bodo v prihodnjih štirih letih uvozile iz Poljske 1-6 milijonov ton premoga. Poljska pa se je obvezala, da bo dala zgraditi več trgovskih ladij v Italiji. Dosedaj je Italija naročila premog za svoje železnice večinoma v Nemčiji.

*

Francosko-španska trgovinska pogodba je bila sklenjena. Francija je dovolila Španiji olajšave za uvoz vina in pomaranč, Španija pa Franciji za uvoz živine.

Izvoz sladkorja iz Češkoslovaške je v letošnji kampanji nazadoval na 144.725 centov in je padel za 60% v primeru z lanskim.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Šeleburgova ul. 3. Telefon št. 22-72.

NARODNI DOHODEK FRANCIJE

Nad vse težko je pravilno oceniti narodni dohodek kakšnega naroda, zato so vse statistike o narodnem dohodku le relativne vrednosti. Pomembne pa so te statistike, če se primerjajo skozi več let, ker so zgrajene po isti metodi in zato kažejo večanje ali manjšanje narodnega dohodka.

V francoski reviji za gospodarsko politiko je bila objavljena o francoskem narodnem dohodku ta statistika (vse številke v milijardah francoskih frankov):

	1. 1932	1931	1930	1926	1913
plače in nagrade	107,6	117,0	122,2	92,7	78,5
dohodki od vrednostnih papirjev	22,6	27,5	28,8	28,0	22,5
zemljiški dohodek	14,0	14,0	13,3	9,0	18,0
kmetijstvo	26,5	30,7	35,7	39,5	42,0
industrija in trgovina	17,0	21,0	26,7	28,2	20,0
svobodni poklici	4,3	4,3	4,3	4,3	3,0
pokojsnine in invalidnine	14,0	14,0	12,2	7,5	2,5
skupno	206	228	248	208	180

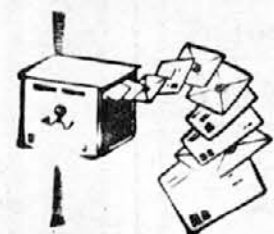
Vsi dohodki so izraženi v francoskih frankih. Podatki so izračunani na podlagi davkov. Zanimiva je primerja med narodnim dohodkom in drž. ter samoupravnimi izdatki. L. 1913 je znašal narodni dohodek 180 milijard, drž. in samoupravni izdatki pa 30 milijard ali 17% vseh dohodkov. Leta 1932. pa je znašal narodni dohodek 206 milijard, drž. in samoupravni izdatki pa 70 milijard ali 34% vseh dohodkov, torej natančno še enkrat toliko.

KLIČEJE
vseh vrst fotografij
ali risbah
izvršuje
najsolidnejše

KLIČARNA ST-DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

»SLUŽBENI LIST«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 15. novembra objavlja med drugim: Uredbo o velikosti nagrad dnevničarjev izselniške službe v inozemstvu v breme izselniškega fonda — Dopolnitev pravilnika za izvrševanje zakona o zatiranju rastlinskih bolezni in škodljivcev — Navodilo za sestavo občinskih proračunov za l. 1934/35 — Navodila za sestavo proračuna mestnih občin za l. 1934 — Odločbo o nakupu semenja detelje in lucerne v notranjem prometu — Izvoz semenja lucerne in detelje iz naše države — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

'KUVERTA'
D. Z. O. Z.

LJUBLJANA
Karlovska c. 2 Vožarski pot 1

TVORNICA KUVERT IN
KONFEKCIJA PAPIRJA

Univ. prof. dr. Milan Škerlj:

Nekaj o izdaji menic in čekov in o vojenju trgovinskih knjig

II. Oblično pravilna izpolnitev menic in čekov

Listina, ki ne vsebuje vseh navedenih sestavin, ni menica ali ček, ne ustvarja meničnih (čekovnih) pravic in zavez. Tudi ostale menične izjave: akcept, indosament, aval, akcept za čast so veljavne le, če je pravilna temeljna menica. Posebnih predpisov za obliko temeljne menice (čeka) pa skoro ni, razen, da mora izdatelj listino podpisati: z roko zapisati mora svoje ime (priimek), sama štampljka s firmo ali imenom ne zadostuje, tudi ne s strojem napisano ime ali firma, pod menično besedilo je mora zapisati, podpis krije vsebino. Ni bistveno, da se podpiše baš na desni strani spodaj, toda silno važno je, da se to zgodi; mnogo sporov nastane iz tega, da se izdatelj ne podpiše na pravilnem mestu na desno spodaj, kakor pri pismu, čegar obliko ima menica. Zlasti če menico izdaja več oseb, kar je mogoče, nastanejo lahko zmede, kadar je ne podpiše vse na desno spodaj; v tem primeru je tudi previdno, da vsaka pristavi »kot izdatelj« ali »soizdatelj«. Sicer velja za temeljno menico kakor tudi za ček glede oblike samo še pravilo, da morajo vse bistvene sestavine biti na isti strani listine. Ta pogoj veljavnosti je ob uporabi golice itak vedno izpolnjen.

Važnejši so oblični predpisi pri akceptu in indosamentu — o avalu in akceptu za čast tu ne govorim, prerediti so v našem prometu. Podpis: lastnoročno zapisano ime pod izjavo o akceptu ali pod indosa-

mentom je neobhodno potrebno. Ni pa vedno potrebna sama ta izjava, ampak za akcept zadostuje na licu menice sam trasatov podpis, brez nobenega pristavka, na hrbtu menice (čeka) sam indosantov podpis brez pristavka (slep — blankoindosament). Na hrbtu mora akcept izražati sprejemno izjavo, na licu mora biti, če naj bo indosament veljaven kot tak, vidno, da gre za indosament; goli podpis osebe, ki ni niti trasat niti izdatelj, na licu menice pa ni brez pomena, nego velja kot aval za trasanta, kar lahko vsebuje dokaj težjo zavezo, kakor bi bila indosantova. Za indosament je pa najpametneje, da se na licu sploh ne piše, pokvari se lahko vrsta indosamentov, ki mora biti strnjena od remitenta do zadnjega indosanta, sicer zadnji indosatar nima meničnih pravic (ni formalno legitimovan, kar mu lahko prigarja vsak menični zavezanec). »Strnjevanje« pomeni, da mora prvi indosament biti podpisan z remitentovim imenom, drugi z imenom indosatarja iz prvega indosamenta itd. Prvi blankoindosament mora prav tako biti podpisan z imenom remitenta ali zadnjega indosatarja, za nadaljnje indosamente za blanko indosamentom pa to seveda ne velja, ker »blanko« je prav oni indosament, ki ne imenuje indosatarja. Posebna previdnost je potrebna pri izpolnjevanju blankoindosamentov; prav lahko se pri tem pripeti, da se na ta način prekine vrsta indosamentov, s posledico, da nadaljnji indosatarji niso legitimovani. Vendar o tem izpolnjevanju ni treba go-

voriti, ker je malo praktično. V zavezo pride tudi več indosantov, ki po vrsti dajo blankoindosamente, in ta način indosiranja je celo prav navaden. — Blanko-čeka zakon sicer izrečno ne izključuje, ker pa ne omejuje prigovorov zoper njega tako, kakor pri menici, blanko-ček v prometu pač ne bo igral znatne vloge.

III. Stvarno pravilna izpolnitev menic in čekov

Če je menica glede bistvenih sestavin in glede vsebine pravilno napisana, ustvarja pristen podpis na nji menično zavezo podpisnika. Vse eno je za upnika — meničnega upravičenca, v kakšnem svojstvu kdo podpiše menico, kot akceptant, izdatelj, indosant, avalist ali akceptant za čast, kajti vsi so upniku solidarno — eden za vse, vsi za enega — zavezani za plačilo cele menične vsote, v regresu pa cele regresne vsote. Ni pa vse eno za same podpisnike, v katerem svojstvu podpišejo menico, kajti indosant, ki plača v regresu, ima pravico zahtevati regresno vsoto od vseh svojih prednikov, vstevši trasanta, od akceptanta in avalistov vseh teh zavezancev. Čim poznejši je podpisnik v vrsti indosantov, tem več zavezancev ima, tem večja je, vsaj teoretska, verjetnost, da pride do plačila. Remitent ima za dolžnike le še trasanta, akceptanta in njihove avaliste, trasant samo akceptanta in njegove avaliste, izdatelj neakceptirane trate in čeka, ki ne pozna akcepta, in prav tako izdatelj lastne menice pa nikogar. To naglašam, ker sem opazil, da se zlasti finančne menice neredko pišejo materialno nepravilno. Pri blagovnih to ni lahko mogoče, akceptant, trasant, remitent, indosatarji in indosanti so pri njih povezani po realnem toku poslov: trasant je remitentov dolžnik in trasatov upnik na podstavi konkretnih (redno blagovnih) poslov in prav taki posli med indosanti in indosa-

tarji so povod indosiranja. Vloga vsakega podpisnika je tu točno opredeljena. Drugače je pa to navadno pri finančnih menicah. Pri njih je položaj redno ta, da eden potrebuje posojilo, ki ga želi dobiti od denarnega zavoda, vsi drugi pa so materialno samo poroki denarnemu zavodu, da bo oni prvi posojilo res vrnil. To bi se lahko opravilo z navadno zadolžnico in s poroškiimi izjavami tako zvanih garantov, ki bi se lahko zavezali tudi solidarno, toda denarnemu zavodu je do formalne menične strogosti, brzega postopka, zato zahteva menico; nekaj vloge igra morda tudi razmerna cenost menice. Za denarni zavod je vse eno, ali A, ki bo dobil posojilo in je potemtakem stvarno pravi, glavni dolžnik, menico podpiše kot akceptant, ostala dva, B in C pa eden kot trasant, drugi kot remitent — prvi indosant, ali pa morda C kot akceptant, B in A pa kot izdatelj in indosant. Ni pa to vse eno za A, B, C. Če A, stvarni dolžnik, ne podpiše kot akceptant, ostala dva, ki bodeta morda morala plačati menico, zoper njega nimata meničnega regresa, nego dolgotrajnejšo in zanju težjo navadno civilno tožbo. Res da je v prvem redu stvar A-ja, B-ja in C-ja, da skrbje za stvarno pravilno sestavitev menice, toda res je tudi, da jim pri tem lahko gre in da naj bi jim šel na roko denarni zavod, ki te stvari pač mnogo bolje razume. Zgodilo se pa je, da je banka svojih podružnic nekje v naši banovini pisala, da naj sestavi menico na ta in ta znesek, podpišejo naj jo pa A, B, C, D, E, ne da bi točno označila, v katerem svojstvu naj jo kdo podpiše. Vodja podružnice je vprašal mene, kaj naj stori, imel je občutek, da ni vse eno, kdo podpiše kot akceptant, trasant itd. Mogočih je med petimi osebami menda 120 kombinacij, ki so za denarni zavod vse enakovredne, nikakor pa ne za menične dolžnike.

Naknadni rumunsko-madžarski kompenzacijski sporazum

Med Madjarsko in Rumunijo je bil te dni podpisan naknadni kompenzacijski sporazum, s katerim se znatno poenostavlja dosedanje postopanje pri zamenjavi blaga. Z novim sporazumom je sklenjeno to-le:

1. Lesni uvozniki morajo, če nimajo partnerja za kompenzacijo, položiti kavcijo v višini 25 odstotkov vrednosti uvoženega blaga kot jamstvo, da bo uvoz pozneje kompenziran.
2. Madjarska in rumunska vlada se obvezujeta, da rešita prošnje za uvozna dovoljenja v šestih dneh.
3. Rumunska narodna banka se obvezuje, da tudi ona odobri kompenzacijske posle, ki jih je že odobrila Madjarska narodna banka.
4. Rumunska narodna banka ne bo več zahtevala od rumunskih izvoznikov, odnosno od uvoznikov, da prilože prošnji za uvozno dovoljenje tudi prijavo partnerja, po katerem se bo izvršila kompenzacija.
5. Ravno tako se ne bo zahtevalo od strank, da takoj prijavijo znesek, za katerega so se med seboj dogovorile.
6. V bodoče se bodo izdajali vsako soboto natančni podatki o izdanih uvoznih dovoljenjih in sicer v Budapešti trgovinskemu atašeju pri rumunskem poslanstvu, v Bukarešti pa zastopniku madjarskega zavoda za pospeševanje zunanje trgovine.

Dobava-prodaja

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 22. novembra ponudbe o dobavi 1000 kg tračnikov in 200 kg brodarških žebeljev; do 30. novembra pa o dobavi 1200 kg terpeninovnega mila, 4000 kg koruznega zdroba, 1600 kg bučnega olja, 1400 kg svinjske masti, 360 kg sirove kave, 3000 kg riža.

Direkcija državne železarne Vreš sprejema do 22. nov. ponudbe o dobavi 1000 kg gipsa, 2000 kg emailaka, 300 kg laka za železo ter glede dobave 1 indikatorja; do 29. novembra t. l. o dobavi sestavnih delov naprave za šabloniranje, 50 m brezšivnih cevi in 56 ovojev kopirnega platna.

Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 22. novembra t. l. ponudbe o dobavi 200 m³ jamskega lesa.

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 22. novembra t. l. ponudbe o dobavi 200 m³ jamskega lesa; do 23. novembra t. l. o dobavi raznega železa; do 29. novembra t. l. pa o dobavi 400 m³ jamskega lesa.

(Predmetni oglasi s natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

TRŽNA POROČILA LJUBLJANSKI TRG

Vsled slabega vremena in bližnje zime je na trgu manj kupcev in prodajalcev. Cene so ostale v glavnem neizpremenjene. Jabolka se prodajajo po 5 Din, a se dobe tudi ceneje. Na trgu je še nekaj smederevskega grozdja, ki se prodaja po 6 Din, in

nekaj hrvatske izabele, ki se prodaja po 4 Din. Gob na trgu ni več. Zeljate glave se prodajajo po 50 par do 2 Din glava. Ohrvot je malo dražji in se zahteva že za male glavice po 1-50 Din. Zelena kolaraba se prodaja po 3 do 4 glavice za dinar. Radič in endivija se prodajata po dinarju merica. Perutninski trg je bil slabo založen in tudi jaje je bilo malo. Jajca so se vsled tega podražila in so se prodajala tudi že po 1-25 Din. Krompirja je bilo na zadnjem sejmu samo en voz in ga je prodajal kmet po 80 par za kg (na debelo).

MARIBORSKI SVINJSKI SEJEM

Na svinjski sejem z dne 10. novembra 1933 je bilo pripeljanih 148 svinj; cene so bile te: mladi prašiči 5-6 tednov stari 100-115, 7 do 9 tednov stari 130-150, 3 do 4 mesece stari 200-250, 5 do 7 mesecev stari 350-400, 8 do 10 mesecev stari 450-520, 1 leto stari 580-650 Din; 1 kg žive teže 7-8, mrtve teže 9-50-10-50. Prodanih je bilo 88 svinj.

TRG S SEMENI

Po poročilu tvrdke Mautner je nastala na tujih trgih nenadoma čvrsta tendenca. Že itak neugodni žetveni izgledi na Sedmograškem so se vsled dežja še bolj poslabšali. Povpraševanje iz tujine je bolj živahno in so zato cene poskočile. Še negotovo je, kako se bo položaj na trgu nadalje razvijal. Cene za lucerno so le neznatno poskočile, toda njene zaloge so v Jugoslaviji tako neznatne, da je verjetno, da jo bo treba spomladi uvažati iz tujine. Za druge vrste semen pa je povpraševanje zelo majhno in so zato tudi cene nizke.

Program ljubljanske radio postaje

Petek, dne 17. novembra: 11:00: Šolska ura. Vzgojno predavanje (Saro Horn) — 12:15: Plošče — 12:45: Poročila — 13:00: Čas, plošče — 18:00: Smučarska gimnastika (Drago Ulaga) — 18:30: Predavanje Narodne odbrane — 19:00: Sokolstvo (Janez Poharc) — 19:30: Izleti za nedeljo (dr. Andrejka) — 20:00: Prenos iz Zagreba — 22:00: Čas, poročila, plošče.

Sobota, dne 18. novembra: 12:15: Plošče — 12:45: Poročila — 13:00: Čas, plošče — 18:00: Plošče, stanje cest — 18:30: Zabavno predavanje (St. Bitezničnik) — 19:00: Ljudski nauk o dobrem in zlu (dr. Veber) — 19:30: Zunanji politični pregled (dr. Jug) — 20:00: Šramel kvartet Dolinšek — 20:30: Fantje na vasi — 21:00: Valčkova ura (Radio orkester in plošče) — 22:00: Čas, poročila, Radio jazz.

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama, začetek ob 20. Četrtek, dne 16. novembra: Pravica do greha. Izven. Znižane cene. Petek, dne 20. novembra: Zaprt. Sobota, dne 18. novembra: Praznik cvetočih češenj. Premiera. Izven.

Opera, začetek ob 20. Četrtek, dne 16. novembra: Ol-ol. Začarani ptč. Red četrtek. Petek, dne 17. novembra ob 15: Halka. Dijska predstava. Globoko znižane cene. Izven. Sobota, dne 18. novembra: Tosca. Gostujeta ga. Zinka Kunčeva in g. Ivan Franel. Izven.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

Jvan Jelačin

Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna posrežba! — Zahtevajte cenik!

Trgovci in industrijci!

Trgovski list

se priporoča za inseriranje!

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, GREGORČEVA 23
Tel. 25-52. Telegram: Tiskarna Merkur.

Motvoz Grosuplje

domač slovenski izdelek • Svoji k svojim!

Tovarna motvoza in vrvarna d. d. Grosuplje pri Ljubljani